

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluvelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta.

Elintarviketeollisuus ja Suomen ruokahuolto on riippuvaista kohtuuhintaisesta energiasta ja toimivista kuljetusjärjestelmistä. Liikenteen siirtyminen kohti vähäpäästöisimpiä polttoaineita tukee myös elintarvikealan yritysten kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita. Lisäksi biokaasun tuotannon edistäminen on elintarviketeollisuudelle tärkeää, sillä se mahdollistaa ruokaketjun ilmastopäästöjen vähentämisen, lisää energia- ja lannoiteomavaraisuutta sekä tarjoaa alkutuotannolle uusia tulonlähdemahdollisuuksia. Muutosten toteuttaminen edellyttää kuitenkin merkittäviä investointeja.

ETL pitää tärkeänä, että ilmastopolitiikka on johdonmukaista ja ennakoitavaa. Hallitusohjelman kirjausten mukaan hallitus tukee biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Jakeluvelvoitelain muutos, jossa edistyneiden biopolttoaineiden lisävelvoitetta alennettiin, heikensi kuluvan vuoden alussa biokaasun kysyntänäkymiä ja siten investointikannustimia. Myös parhaillaan lausunnoilla oleva hallituksen esitysluonnos on mielestämme vahvasti ristiriidassa hallitusohjelman kirjausten kanssa ja jatkaa biokaasun kysynnän kannustimien heikentämistä, kun biokaasun kysynnälle tärkeää ns. lisävelvoitteen tasoa ehdotetaan alennettavaksi aiemmasta. Tämä todetaan myös hallituksen esityksen perusteluissa.

Biokaasu on kypsä ja käyttökelpoinen teknologia raskaan liikenteen päästöjen nopeaan vähentämiseen. Luonnoksen mukaan biokaasulla täytetään tyypillisesti yleisvelvoitteen lisäksi lisävelvoitetta, sillä biokaasun tuottamiseksi käytetään pääosin jakeluvelvoitelain liitteen mukaisia raaka-aineita. Lisäksi biokaasu kulutetaan tyypillisesti lähempänä tuotantoyksikköä ja siten sen

markkinat ovat esimerkiksi biopolttoaineita paikallisemmat. ETL pitää biokaasuinvestointien näkökulmasta tärkeänä, että jakeluvelvoitelainsäädännön ennakoitavuudesta pidetään kiinni ja vältetään negatiivisia muutoksia yritysten investointiympäristöön. Biokaasua koskeva lisävelvoite on vaikuttava ja kustannustehokas keino edistää biokaasun käyttöä ja taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamista. Lisävelvoitteen alentaminen hidastaisi kyseisistä raaka-aineista valmistetun biokaasun kysynnän kasvua, lisäisi epävarmuutta tulevasta kysynnästä ja siten se voisi jatkossa heikentää alan investointien houkuttelevuutta. Lisäksi sillä olisi negatiivisia vaikutuksia Suomen liikenteen päästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamiseen. ETL esittää, että lisävelvoitteen tasot tulisi säilyttää vuosina 2026–2027 nykyisen lainsäädännön mukaisina ja biokaasun vähimmäisosuusvelvoite säilyttää edelleen lainsäädännössä.

Samaan aikaan luonnoksessa esitetään tehtäväksi erillinen numeerinen velvoite muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville ns. RFNBO-polttoaineille. Tätä perustellaan pitkäaikaisen kysynnän luomisella. Hallituksen tulisi edistää teknologianeutraalisti kehittyneitä liikennepolttoaineita. Vastaavaa pitkän aikavälin näkymää tarvitaan biokaasulle. Nyt vaarana on, että parhaillaan valmisteilla olevat biokaasulaitosinvestoinnit jäävät toteutumatta, mikä heikentäisi Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta polttoaineissa ja lannoitteissa.

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

Luonnoksen esityksen mukaan jakeluvelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluvelvoitetta enintään 5,5 prosenttiyksikköä rahoittamalla muita Suomessa toteutettavia taakanjakosektoriin kohdistuvia vaihtoehtoisia päästövähennystoimenpiteitä. Myöhemmin valtioneuvoston asetuksella voimaan otettavalla säännöksellä 5,5 prosenttiyksiköstä 1 prosenttiyksikön voisi täyttää myös maankäyttösektoriin kohdistuvilla päästövähennystoimilla.

ETL pitää joustomekanismia koskevaa ehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana. Jää kuitenkin epävarmaksi, kuinka laajasti joustomekanismia käytännössä hyödynnetään, sillä kriteerien toteen näyttäminen vaatii merkittäviä dokumentointi- ja todentamistoimenpiteitä. Lisäksi hyväksymishakemusprosessi vaikuttaa työläältä. Näemme kuitenkin positiivisena, että joustomekanismi mahdollistaa myös taakanjakosektorin ulkopuolisten toimenpiteiden huomioimisen. Joustomekanismista aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi ja yksityisten hiilimarkkinoiden edistämiseksi ETL pitää tärkeänä, että kompensaatiotoimenpiteet katsotaan myös verovähennyskelpoisina.

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

Luonnoksen mukaan RED III -direktiiviä kunnianhimoisemman RFNBO-polttoaineita koskevan vähimmäisosuusvelvoitteen katsotaan edistävän kansallisen vetytalouden kehitystä, bioperäisen hiilidioksidin talteenottoa ja käyttöä sekä uusien investointien syntyä Suomessa. ETL pitää tavoitetta vahvasti kannatettavana, mutta muistuttaa, että hallituksen tulisi edistää kehittyneitä liikennepolttoaineita teknologianeutraalisti. Vastaavaa pitkän aikavälin näkymää kotimaiselle kysynnälle tarvitaan myös biokaasulle. Tämä toteuttaisi myös hallitusohjelman kirjausta tukea

biokaasun käytön edellytyksiä jakeluvelvoitteen ja kapasiteettimekanismin puitteissa. Muuten vaarana on, että parhaillaan kaavaillut biokaasulaitosinvestoinnit jäävät toteutumatta, mikä heikentäisi Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta niin polttoaineissa kuin lannoitteissa. RFNBO-polttoaineiden tuotannon ei myöskään tulisi vähentää muiden kehittyneiden biopolttoaineiden tavoitetasoa.

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

-

Levón Satumaija
Elintarviketeollisuusliitto ry